

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Щодо питання можливості встановлення особи при вчиненні нотаріальної дії на підставі посвідчення біженця, що видане в Україні

При вчиненні нотаріальної дії обов'язково встановлюється особа, для якої вчиняється нотаріальна дія.

Статтею 43 Закону України «Про нотаріат» передбачає, що не допускається вчинення нотаріальної дії у разі відсутності осіб - її учасників або їх уповноважених представників, а також при вчиненні нотаріальної дії нотаріуси, посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії, встановлюють особу учасників цивільних відносин, які звернулися за вчиненням нотаріальної дії.

Цією статтею визначається, що встановлення особи здійснюється за паспортом громадянина України або за іншими документами, які унеможливають виникнення будь-яких сумнівів щодо особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії (паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний чи службовий паспорт, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідка на проживання особи, яка мешкає в Україні, національний паспорт іноземця або документ, що його замінює, посвідчення особи з інвалідністю чи учасника Другої світової війни, посвідчення, видане за місцем роботи фізичної особи). Посвідчення водія, особи моряка, особи з інвалідністю чи учасника Другої світової війни, посвідчення, видане за місцем роботи фізичної особи, не можуть бути використані громадянином України для встановлення його особи під час укладення правочинів

В дужках наведено перелік документів, які імовірно законодавець на час прийняття такої норми вбачав за необхідне навести.

Водночас цей перелік не можна вважати вичерпним, оскільки **Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» № 5492-VI 20 листопада 2012 року (далі - Закон 5492-**

VI) визначаються правові та організаційні засади створення та функціонування Єдиного державного демографічного реєстру та видачі документів, що **посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи**, а також права та обов'язки осіб, на ім'я яких видані такі документи.

Статтею 13 Закону 5492-VI **визначено, що документи** відповідно до їх функціонального призначення поділяються на:

1) документи, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України:

- а) паспорт громадянина України;
- б) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- в) дипломатичний паспорт України;
- г) службовий паспорт України;
- г) посвідчення особи моряка;
- д) посвідчення члена екіпажу;
- е) посвідчення особи на повернення в Україну;
- є) тимчасове посвідчення громадянина України;

2) документи, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус:

- а) посвідчення водія;
- б) посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон;
- в) посвідка на постійне проживання;
- г) посвідка на тимчасове проживання;
- г) картка мігранта;
- д) **посвідчення біженця;**
- е) проїзний документ біженця;
- є) посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту;
- ж) проїзний документ особи, якій надано додатковий захист.

Статтею 33 Закону **5492-VI** визначено, що **посвідчення біженця є паспортним документом, що посвідчує особу його власника та підтверджує факт визнання його біженцем в Україні і є дійсним для реалізації прав та виконання обов'язків, передбачених цим Законом та іншими законами України.**

(Посвідчення біженця виготовляється у формі книжечки, правий форзац якої містить безконтактний електронний носій, та яка складається з м'якої обкладинки, 16 сторінок та сторінки даних.

На лицьовому боці обкладинки розміщуються зображення малого Державного Герба України, назва держави та назва документа.

На лівому форзаці надруковано текст: "Цей документ посвідчує особу та підтверджує факт надання їй в Україні статусу біженця".

На сторінці даних інформація розміщується в такій послідовності:

- 1) відцифрований образ обличчя особи;*
- 2) ім'я особи;*
- 3) дата народження;*
- 4) громадянство;*
- 5) відцифрований підпис особи;*
- 6) держава постійного проживання особи;*
- 7) стать;*
- 8) сімейний стан;*
- 9) рішення уповноваженого суб'єкта про визнання особи біженцем;*
- 10) номер документа;*
- 11) дата видачі документа;*
- 12) дата закінчення строку дії документа;*
- 13) уповноважений суб'єкт, що видав документ (код);*
- 14) унікальний номер запису в Реєстрі;*
- 15) місце проживання.*

Сторінки з третьої до п'ятої призначені для особливих відміток.

Посвідчення біженця видається строком на п'ять років.)

Статтею 34 Закону 5492-VI визначено, що документом біженця, що посвідчує особу та надає право особі, якій він оформлений, на виїзд з України і в'їзд в Україну, є проїзний документ біженця.

(Документ виготовляється у формі книжечки, правий форзац якої містить безконтактний електронний носій, та яка складається з м'якої обкладинки, 32 сторінок та сторінки даних.

На лицьовому боці обкладинки розміщуються зображення малого Державного Герба України, назва держави та назва документа.

На сторінку даних інформація вноситься у такій послідовності:

- 1) назва держави;*
- 2) назва документа;*

- 3) тип документа;
- 4) код держави;
- 5) номер документа;
- 6) ім'я особи;
- 8) дата народження;
- 9) унікальний номер запису в Реєстрі;
- 10) стаття;
- 11) місце народження;
- 12) дата видачі документа;
- 13) уповноважений суб'єкт, що видав документ (код);
- 14) дата закінчення строку дії документа;
- 15) відцифрований підпис особи;
- 16) відцифрований образ обличчя особи.

На першій сторінці вперек друкується текст відповідно до єдиного зразка, що затверджується Кабінетом Міністрів України згідно з цим Законом, а також зазначається, що документ є власністю України.

Сторінки з другої до четвертої призначені для особливих відміток.

Четверта сторінка призначена для особливих відміток.

Сторінки з п'ятої до шістнадцятої призначені для віз і відміток про перетинання особою державного кордону.

Проїзний документ біженця видається на строк дії посвідчення біженця за умови, що посвідчення видано на п'ять років.)

Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» №3671-VI від 8 липня 2011 року (далі - Закон 3671-VI) визначається порядок регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, втрати та позбавлення цього статусу, **а також встановлення правового статусу біженців** та осіб, які потребують додаткового захисту і яким надано тимчасовий захист в Україні.

Відповідно до статті 1 Закону 3671-VI **біженець в Україні** – це особа, яка **не є громадянином України** і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає

користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

При набутті статусу біженця посвідчення біженця, такі особі надається **ПОСВІДЧЕННЯ БІЖЕНЦЯ** – як паспортний документ, що посвідчує особу його власника та підтверджує факт визнання його біженцем в Україні і є дійсним для реалізації прав та виконання обов'язків, передбачених цим Законом та іншими законами України;

Правовий статус біженців в Україні визначено статтею 14 Закону 3671-VI , зокрема особи, яких визнано біженцями користуються тими самими правами і свободами, а також мають такі самі обов'язки, як і громадяни України, крім випадків, установлених Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Особи, яких визнано біженцями в Україні, вважаються такими, які постійно проживають в Україні, з дня прийняття рішення про визнання їх біженцями. Особи, яких визнано особами, які потребують додаткового захисту, вважаються такими, які безстроково на законних підставах перебувають на території України.

Особа, яку визнано біженцем згідно статті 14 Закону 3671-VI має рівні з громадянами України права на:

пересування, вільний вибір місця проживання, вільне залишення території України, крім обмежень, встановлених законом;

працю;

провадження підприємницької діяльності, не забороненої законом;

охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування;

відпочинок;

освіту;

свободу світогляду і віросповідання;

направлення індивідуальних чи колективних письмових звернень або особисте звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб цих органів;

володіння, користування і розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;

оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб;

звернення за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

безоплатну правову допомогу в установленому порядку.

Особа, яку визнано біженцем має рівні з громадянами України права у шлюбних та сімейних відносинах, має право на одержання грошової допомоги, пенсії та інших видів соціального забезпечення в порядку, встановленому законодавством України, та користування житлом, наданим у місці проживання, користується іншими правами і свободами, передбаченими Конституцією та законами України.

Відповідно, посвідчення біженця, видане громадянину іноземної держави в Україні, є документом, який посвідчує його особу та спеціальний статус під час звернення за вчиненням нотаріальної дії.

29.08.2022

Комісія Нотаріальної палати України

з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності